
Leiderschap

in een context van levensbeschouwelijke diversiteit

**Emoena –
leiderschap in een context van
levensbeschouwelijke
diversiteit – is een unieke 18-
daagse leergang voor
professionals die hun
leiderschapsvaardigheden
willen versterken.**

In 2019 startte in Nederland het interlevensbeschouwelijk leiderschapsprogramma Emoena. Dit programma heeft als doel professionals van verschillende tradities en werkzaam in uiteenlopende contexten toe te rusten met de kennis en vaardigheden om op te treden als bruggenbouwers. Gedurende een heel jaar gaan deelnemers met zichzelf en met elkaar aan de slag en samen onderzoeken ze verscheidene maatschappelijke kwesties zoals onder andere duurzaamheid, discriminatie, islamofobie, en gender. Al doende leren ze hoe ze deze kwesties vanuit een veelheid van perspectieven aan kunnen vliegen en hoe ze met elkaar en binnen hun eigen contexten het gesprek hierover kunnen voeren. Emoena is gestoeld op een integrale, kritische,

interlevensbeschouwelijke
pedagogiek.

Emoena biedt deelnemers een goede afwisseling van creatieve hoor- en werkcolleges die verzorgd worden door topwetenschappers, ervaringsdeskundigen en religieuze leiders. De nadruk ligt vooral op het interpersoonlijk leren, waarbij de deelnemers door het kernteam één op één worden begeleid. De opleidingsdagen vinden bovendien plaats op unieke locaties: in musea, heilige huizen en de campus van verschillende universiteiten. De primaire wetenschappelijke partner van Emoena Nederland is de Faculteit Religie en Theologie, Vrije Universiteit Amsterdam.

Inhoud

Aanleiding	05
Geschiedenis en doelstelling	

Voor wie?	07
Doelgroep	

Curriculum	10
Programma en modules	

Praktisch	14
Gegevens en informatie	

Organisatie	16
Partners en betrokkenen	

Aanleiding

Vertegenwoordigers van bahá'í-geloof, boeddhisme, christendom, hindoeïsme, humanisme, islam, en jodendom hebben de handen ineengeslagen en samen een uniek initiatief opgezet: Emoena.

Dit woord betekent in verschillende talen vertrouwen, oprechtheid en betrouwbaarheid. Vanuit deze grondwaarden wil Emoena werken aan constructieve relaties tussen verschillende levensbeschouwelijke tradities en gemeenschappen en bijdragen aan sociale cohesie. Emoena ziet het als haar taak om kennis en begrip over verschillende levensbeschouwingen te vergroten, dialoogvaardigheden te versterken, kritisch denken aan te scherpen en leiderschap te ondersteunen. Daartoe biedt Emoena een leiderschapsprogramma aan voor

professionals die in hun werk veel met levensbeschouwelijke diversiteit te maken krijgen.

Nederland heeft op het vlak van religie en levensbeschouwing de voorbije decennia veel verandering doorgemaakt. Waar vroeger de gereformeerde traditie de norm was in Nederland, raken nu tal van andere tradities verweven met de Nederlandse cultuur en dat zien we in het onderwijs, de werkvloer, en in het straatbeeld. Tevens groeit het besef dat ook mensen die niet religieus zijn wel degelijk spreken en handelen vanuit een levensbeschouwelijk

perspectief - of dat nu humanistisch, seculier of spiritueel en ongebonden is. Die diversiteit aan perspectieven en overtuigingen is een kracht. Mensen vinden betekenis, wijsheid, troost en hoop in uiteenlopende tradities, die hen aanzetten tot het goede en inspireren om boven zichzelf uit te stijgen. Tegelijk is het zo dat veel Nederlanders heel weinig kennis hebben over wat anderen nu eigenlijk drijft, en wat eigen is aan verschillende tradities. Die levensbeschouwelijke ongeletterdheid staat genuanceerde kennis en begrip in de weg en geeft aanleiding tot ongemak en de handelings-verlegenheid. Het valt ook op dat religie vaak onderwerp van controverse is. Er is discussie over de plaats van religie in de publieke ruimte, de grenzen van de vrijheid van meningsuiting, het bijzonder onderwijs en de rituele slacht, om maar enkele thema's aan te halen. Zeker als het over religie gaat, staan mensen al snel tegenover elkaar. In tijden van polarisatie hebben mensen de neiging om zich terug te trekken in hun eigen wereld. In

plaats van bruggen te bouwen worden er muren opgetrokken. Dit is des te meer een probleem omdat onze samenleving voor grote vraagstukken staat, die precies raken aan religie en levensbeschouwing, waaronder de klimaatcrisis, groeiende economische ongelijkheid, migratie en de vraag hoe vorm te geven aan een post-covid maatschappij. In het licht van al deze maatschappelijke uitdagingen is er behoefte aan leidersfiguren die over de kennis en de vaardigheden beschikken om met de ander in gesprek te gaan. Er is behoefte aan leidersfiguren die ongeacht hun levensbeschouwelijke achtergrond, als bruggenbouwers kunnen bijdragen aan een vreedzame plurale samenleving. Er is behoefte aan mensen die vanuit een verbindende visie kunnen samenwerken en zo tonen dat identiteit en openheid, kracht en kwetsbaarheid, overtuiging en dialoog - samengaan. Met de leergang leiderschap in een context van levensbeschouwelijke diversiteit wil Emoena aan deze behoefte tegemoetkomen.

Voor wie?

De leergang vindt het belangrijk om een representatieve en hedendaagse afspiegeling van de maatschappij te vertegenwoordigen, zowel wat betreft levensbeschouwing, gender, etniciteit, beroep als leeftijd. In voorgaande jaren namen religieuze voorgangers deel zoals imams, rabbijnen, pandits en dominees - maar ook geestelijk verzorgers docenten, sociaal werkers, kunstenaars, schoolleiders en ambtenaren bij onder andere onderwijsinstellingen, de politie, gemeentes en ministeries. Allen hebben zij interesse in wat anderen beweegt en willen ze bruggen bouwen tussen mensen en ook derden daartoe inspireren en motiveren. De leergang vraagt van deelnemers een open, dialogische houding, een kritisch zelfbewustzijn en leidersinitiatief.

“De kracht van Emoena is onder andere dat de deelnemers een klein jaar met elkaar optrekken. Ik ontdek dat er tijd nodig is de ander en zijn levensbeschouwelijke opvattingen af te tasten en te leren kennen. Dit is voor mij ook een les: het opzetten van een dialoog is een kwestie van de lange adem.”

Yunus Meijerink
Deelnemer Emoena 2019-2020

Curriculum

Persoonlijk leiderschap en dialoog 01

De Emoena leergang begint met tijd voor ontmoeting. De deelnemers leren elkaar en elkaars persoonlijke verhaal beter kennen en ontwikkelen tijdens dit proces de gespreksvaardigheden van Emoena. Samen worden thema's zoals dialoog, geleefde religie, verantwoordelijkheid en interlevensbeschouwelijk leiderschap verkend. In een logboek wordt vooraf en achteraf op de bijeenkomsten gereflecteerd. Ook wordt in module 1 een start met het collectieve interlevensbeschouwelijk project gemaakt.

Kritische perspectieven op religie 03

In de derde module vergroten de deelnemers samen hun kennis over elkaars tradities. Ze leren van religieuze en spirituele leiders, bezoeken heilige huizen en, leren van elkaar. De nadruk ligt op geleefde traditie en op interpersoonlijke uitwisseling. Zo wordt de rijkdom van tradities op het spoor gekomen.

02 Wereldgodsdiensten & levensbeschouwelijke geletterdheid

In deze tweede module wordt kritisch aan de slag gegaan met normatieve vooronderstellingen en begrippen die een belangrijke rol spelen in gesprekken over levensbeschouwelijke diversiteit en hoe daarmee om te gaan in de Nederlandse context: tolerantie vs. intolerantie; religie vs. seculariteit; private vs. publieke ruimte; het idee over "goede" vs. "slechte" religie. Onderzocht worden een aantal normatieve vooronderstellingen die in Nederland circuleren en waar deze opvattingen vandaan komen. Er wordt stilgestaan bij de invloed van dit narratief op ons denken en handelen en of het ons helpt dan wel belemmert om bruggen te bouwen tussen mensen, tradities en gemeenschappen.

Leiderschap in context

04

In deze module worden verschillende maatschappelijke uitdagingen aangevlogen zoals het migratiedebat, de klimaatcrisis, het probleem van discriminatie en racisme en gender gerelateerde conflicten. Al deze vraagstukken hebben een levensbeschouwelijke dimensie en vragen om verbindend leiderschap. Samen wordt gezocht naar een weg voorbij de polarisatie naar gemeenschappelijke waarden en normen.

Het Emoena
curriculum is
opgebouwd uit 5
modules.

05 Maatschappelijke uitdagingen

Tijdens de laatste module worden de vruchten van de leergang geplukt. Er wordt teruggeblikt op waar de deelnemers vandaan komen en wat er geleerd is. De gezamenlijke projecten worden voorgesteld aan het 'College van Grondleggers' en tenslotte leren de deelnemers hun eigen publieke verhaal te vertellen waarmee ze ook anderen kunnen inspireren om bruggen te bouwen.

Om een dynamische leeromgeving te bevorderen, worden hoorcolleges en leergesprekken afgewisseld met activerende werkvormen, zoals rollenspel, gezamenlijke schriftinterpretatie, casuïstiek en groepswork. De leercurve van de deelnemers wordt ondersteund door het Persoonlijk Logboek en het Gezamenlijke Project.

Het Persoonlijk Logboek bevordert het kritisch zelfreflectieproces en ondersteunt het persoonlijk ontwikkelingstraject van de deelnemers tijdens de Emoena leergang.

Daarbij is het met name belangrijk dat deelnemers leren nadenken over hun eigen positionaliteit en daarmee gepaard gaande vooronderstellingen en blinde vlekken. Tijdens de Emoena leergang werken de deelnemers in kleine groepen van 5 - 6 samen aan een maatschappelijk project. Dit wordt het Cadeau aan de samenleving genoemd.

Praktisch

Duur van het programma

Van oktober t/m juni
(gemiddeld 2 keer per maand),
18 donderdagen gespreid over
9 maanden.

Certificaat & PE Punten

Naast een certificaat dat
deelnemers ontvangen is het
mogelijk om ook PE Punten te
krijgen.

Kosten

De kosten zijn €2000. Voor
deelnemers van buiten de
overheid of bedrijven zijn de
kosten €1.500. Kosten zijn
inclusief begeleiding, studie

materiaal, certificering,
toegang tot musea en
gebedshuizen. Deelnemers voor
wie de kosten een obstakel
vormen komen in overleg in
aanmerking voor een
(gedeeltelijke)
tegemoetkoming.

www.emoena.nl

www.twitter.com/emoena_nl

www.linkedin.com/company/emoena

www.facebook.com/emoenaamsterdam

info@emoena.nl

De leergangdagen worden op verschillende bijzondere plaatsen in Nederland georganiseerd. Emoena streeft ernaar op locatie te leren, mits de Corona-maatregelen dit toelaten. Alternatief wordt een uitgebreid Zoom-programma aangeboden. Hieronder ziet u een aantal van de locaties die we o.v.b. bezoeken.

01 Ministerie van Sociale Zaken, Den Haag

02 Hindoetempel Sewa Dhaam, Den Haag

03 Rijksmuseum van oudheden, Leiden

04 Liberaal Joodse Gemeenschap, Amsterdam

05 Wereldhuis, Amsterdam

06 PThU, Amsterdam

07 Museum Ons' Lieve Heer op Solder, Amsterdam

08 Catherijneconvent Museum, Utrecht

09 ULU Moskee, Utrecht

Organisatie

Emoena wordt gedragen door verschillende levensbeschouwelijke organisaties die vertegenwoordigd worden in het College van Grondleggers.

Daarnaast heeft Emoena een actieve Adviesraad die bestaat uit wetenschappers, religieuze leiders en ervaringsdeskundigen. De primaire academische partner is de Faculteit Religie en Theologie, Vrije Universiteit Amsterdam. Ook krijgt Emoena ondersteuning van verschillende maatschappelijke organisaties, universiteiten en fondsen, waaronder de VUvereniging. Dit alles staat onder pedagogisch leiderschap van Prof. dr. Marianne Moyaert, Hoogleraar Comparatieve Theologie en Hermeneutiek van de interreligieuze Dialoog aan de Vrije Universiteit Amsterdam, mede-initiatiefneemster en eindverantwoordelijke van Emoena Nederland.

“Bij de eindreflectie van de dag viel het me op dat we als groep een soort overgang gemaakt hadden van zij naar wij. Dat werd, soms direct, soms indirect, verwoord en dat gevoel had ik zelf ook. Ik voel mij nu echt onderdeel van deze groep en kijk niet meer op van afkomst, kleding, uiterlijk, kleur etc. Het is nu gewoon Wij, EMOENA.”

Joshua Veger
Deelnemer Emoena 2019-2020

Emoena heeft de steun van

- ✧ Bahá'í-gemeenschap Nederland
- ✧ De Boeddhistische Unie Nederland
- ✧ De Hindoeraad Nederland
- † De Nederlandse Bisschoppenconferentie
- ✧ Nederlands Verbond voor Progressief Jodendom
- ✧ Liberaal Joodse Gemeente
- † Protestantse Kerk Nederland
- ☪ Raad van Marokkaanse Moskeeën Nederland
- ☪ Samenwerkingsverband Islamitische Organisaties
- Regio Haaglanden SIORH

EMOENA Nederland

derde druk februari 2022

gemaakt door Iris Tjoa ©

alle rechten voorbehouden

gepubliceerd in Amsterdam,

Nederland